

Olomoucký kraj

KRAJSKÝ PLÁN
primární prevence rizikového chování
v Olomouckém kraji
na léta 2019 - 2022

OBSAH

Úvod	2
1. Základní demografické údaje	4
1. 1. Administrativní členění kraje	4
1. 2. Počet základních a středních škol a počet žáků	5
2. Východiska krajského plánu a SWOT analýza	6
2. 1. Východisko a cíl krajského plánu	6
2. 2. SWOT analýza	6
3. Priority a cíle krajského plánu na léta 2019 – 2022	9
4. Koordinace primární prevence	12
5. Síť služeb	14
6. Dokumenty a aktivity kraje	16
6. 1. Dokumenty kraje	16
6. 2. Aktivity kraje	16
7. Financování služeb primární prevence	17
7. 1. Přenesená působnost	17
7. 2. Samostatná působnost	17
8. Autorizace a proces schvalování krajského plánu	18
8. 1. Autor krajského plánu	18
8. 2. Spolupracující	18
8. 3. Proces schvalování	18
Závěr	19

Úvod

Efektivní politika prevence nežádoucích jevů ve školství, cíleně zaměřená a podporovaná systémově i institucionálně ve veřejnoprávním rozměru, tvoří jeden z pilířů prevence v ČR.

Konkrétně primární prevence pak v této oblasti pracuje především s jistou mírou potenciální rizikovosti chování u dětí a mládeže. Takto definovanou prevencí je především otevřen nekonfliktní prostor k vhodné a přiměřené intervenci, která – pakliže je úspěšná – vytváří požadovaný výsledek, ovšem bez někdejší stigmatizace vyhraněně sociálně patologického pojetí. Pilířem konkrétních výkonů nadále zůstávají především opatření specifické primární prevence, a to hlavně všeobecné a lépe selektivní.

Nespecifickou primární prevencí pak v tomto pojetí nelze chápat v marginálním, nýbrž spíše všeobecně doplňkovém smyslu. Nadále zahrnuje veškeré prospěšné aktivity podporující osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Realizací primární prevence pak rozumíme přednostně všechna opatření směřující k předcházení a minimalizaci jevů spojených s rizikovým chováním a jeho důsledky. Touto prevencí může být jakýkoliv typ výchovné, vzdělávací, zdravotní, sociální či jiné intervence směřující k předcházení výskytu rizikového chování, zamezující jeho další progresi, zmírňující již existující formy a projevy rizikového chování nebo pomáhající řešit jeho důsledky.

To, co aktuálně ve školství bývá v primární prevenci označováno jako směřování ke zdravému životnímu stylu, významně přispívá k formování osobnosti mladých lidí, kteří díky pregraduálnímu vzdělávání s pevnou a odborně promyšlenou součástí preventivního vzdělávání a výchovy odcházejí v drtivé většině s dostatečnými znalostmi a kompetencemi, aby si byli vědomi rizik a nevhodnosti hledání eventuálních zástupných prostředků, včetně např. užívání návykových látek. Preventivní opatření a nástroje vytvářené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR tak cíleně směřují k výkonu primární prevence především ve školním či komunitním prostředí, což je významný faktor, který pozitivně předurčuje tento proces.

Výkon primární prevence a naplňování její politiky se v ČR na národní, potažmo krajské úrovni opírá především o příslušná legislativní opatření v zákonné rovině a současně o institucionalizovaný systém této prevence, a to jak v rovině horizontální tak i vertikální.

S legislativní úpravou úzce souvisí realizační složka primární prevence, která ze systémového hlediska v Olomouckém kraji probíhá v rovině horizontální, kde představuje meziresortní koordinaci prevence a spolupráci všech zainteresovaných složek a organizací (významným pilířem nestátního charakteru jsou zde především nestátní neziskové organizace), a současně v rovině vertikální, jež představuje metodickou hierarchii pozic krajského metodika (ve struktuře krajského úřadu), oblastních metodiků (ve struktuře pedagogicko-psychologického poradenství) a školních metodiků (na školách).

Cílovou skupinou zůstávají v primární prevenci a jejích aktivitách primárně děti, mládež a pedagogové, sekundárně rodiče dětí a veřejnost, přičemž primární prevence je v Olomouckém kraji prioritně zajišťována a koordinována v rámci resortu školství.

Krajský plán primární prevence Olomouckého kraje na léta 2019 – 2022 (dále jen krajský plán) ve svém znění vychází z národní protidrogové strategie a významně se opírá rovněž o východiska daná národní školskou strategií primární prevence na léta 2019 - 2027, jejímž tvůrcem je MŠMT ČR. Reflektuje i hodnocení plnění cílů Krajského plánu primární prevence Olomouckého kraje na předchozí období 2015 – 2018. V definici svých cílů a podcílů vychází z provedené SWOT analýzy, jakožto objektivního manažersko-výzkumného nástroje na zjištění potřeb terénu a současně v rámci zajištění průřezového odborného konsenzu příslušné pracovní skupiny.

Hlavní funkce krajského plánu:

- stanovit základní rámec primární prevence v Olomouckém kraji.
- stanovit cíle, podcíle a priority rozvoje v politice primární prevence Olomouckého kraje.
- zajistit koncepční, strategický a současně východiskový materiál v oblasti primární prevence v Olomouckém kraji za účelem pozdější konkretizace plnění a kontroly cílů v rámci tvorby doprovodných „akčních plánů“.

Základními pilíři cílů pro tuto strategii jsou témata:

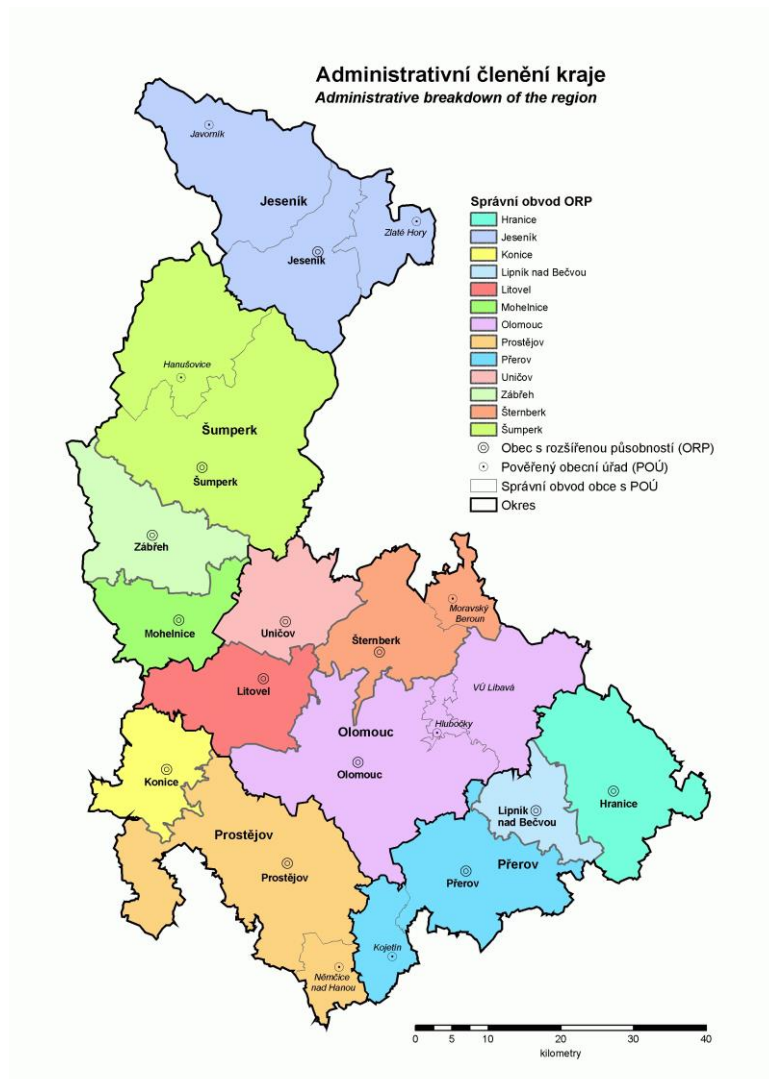
- stabilizace systému, organizace a sítě služeb primární prevence v Olomouckém kraji.
- koordinace aktivit preventivní politiky s cílem dosáhnout zvýšení podpory práce školních metodiků prevence, funkčnosti školních poradenských pracovišť a navýšení finančního krytí primární prevence ze strany Olomouckého kraje.
- vzdělávání pedagogů v tématech primární prevence, každoroční realizace Krajské konference primární prevence Olomouckého kraje a cílená podpora vzdělávání školních metodiků prevence ve specializačním 250-hodinovém studiu.
- evaluace protidrogové prevence, v rámci níž je nutno vést školní metodiky prevence k včasnému zachycení rizikového chování žáků a studentů a následné intervenci, podporovat využití systému výkaznictví a zaměřit se na vybrané rizikové projevy chování žáků.

1. Základní údaje

Olomoucký kraj se rozkládá ve střední části Moravy a zasahuje i do její severní části. Celková výměra kraje 5 267 km² tvoří 6,7% z celkové rozlohy České republiky. Svou rozlohou se řadí k menším regionům, zaujímá osmé místo mezi 14 kraji v ČR. Olomoucký kraj má na severu 104 km dlouhou mezistátní hranici s Polskem, na východě sousedí s Moravskoslezským krajem, na jihu se Zlínským a Jihomoravským krajem a na západě s krajem Pardubickým. Geograficky je kraj členěn na severní hornatou část s pohořím Jeseníky, jižní část kraje je tvořena rovinatou Hanou. Územím kraje protéká jako dominantní řeka Morava.

1.1. Administrativní členění kraje

Olomoucký kraj je tvořen územím 5 okresů – Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk. Z hlediska územně-správního tvoří spolu se Zlínským krajem Region soudržnosti NUTS II – Střední Morava. Na území Olomouckého kraje bylo stanoveno 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 20 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

1.2. Počet základních a středních škol a počet žáků

Počet základních škol a žáků v nich a počet středních škol a žáků v nich zobrazují dvě níže uvedené tabulky.

Údaje zobrazené v tabulkách se statisticky vztahují ke školnímu roku 2017/2018.

Základní školy a počty žáků:

typ	zřizovatel	počet škol	počet žáků
ZŠ	kraj	15	1 215 (ve spec. třídách)
	obec	265	52 439 + 194 (ve spec. třídách)
	církev	2	314
	soukromé	12	394 + 371 (ve spec. třídách)
celkem ZŠ		294	53 147 + 1780 (ve spec. třídách)

*Poznámka: V tabulce uvedeni žáci vzdělávající se v běžných a ve speciálních třídách ZŠ.
Nejsou započítány základní školy při zdravotnickém zařízení, ZŠ zřizované MŠMT a žáci navštěvující tyto školy.*

Střední školy a počty žáků:

typ	zřizovatel	počet škol	počet žáků
SŠ	kraj	69	22 585
	obec	3	681
	církev	2	515
	soukromé	19	2 112
celkem SŠ		93	25 893

*Poznámka: V tabulce uvedeni žáci studující v denní formě vzdělávání.
Nejsou započítány střední školy zřizované MŠMT, tyto údaje nemá kraj k dispozici
Počet škol = počet organizací, které vykonávají činnost základní školy a střední školy.*

2. Východiska krajského plánu a SWOT analýza

Kapitola představuje východisko tvorby krajského plánu a uvádí tzv. SWOT analýzu (definici silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb).

2.1. Východisko a cíl krajského plánu

Východiskem tvorby krajského plánu je předpoklad nutnosti realizace početného konglomerátu činností, jejichž výkon povede k dosažení hlavního stanoveného cíle:

Prostřednictvím efektivního systému primární prevence, fungujícího na základě komplexního působení všech na sebe vzájemně navazujících subjektů, minimalizovat vznik a snížit míru rizikového chování u dětí a mládeže.

Cílovou skupinou zůstávají primárně ***děti, mládež a pedagogové***, sekundárně ***rodiče dětí a veřejnost***.

Hlavní cíle tohoto strategického plánu v oblasti primární protidrogové prevence budou směřovány do čtyř prioritních oblastí:

- ***stabilizace krajského systému primární prevence;***
- ***koordinace a financování primární prevence;***
- ***vzdělávání v primární prevenci;***
- ***evaluace primární prevence.***

2.2. SWOT analýza

Za účelem zjištění příslušných priorit v oblasti efektivního výkonu primární prevence rizikového chování je třeba se opřít o údaje pocházející z objektivní výzkumné metody.

Za tímto účelem byla pro potřeby tvorby tohoto krajského plánu jmenována „pracovní skupina pro primární prevenci“, která využila zavedenou manažerskou techniku zjišťování empirických dat: vyhotovení tzv. SWOT analýzy (cílené zjištění silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb).

Tato analýza je ve svém výsledku konsenzem celé pracovní skupiny - jednotlivé parametry byly dle důležitosti sestupně bodovány (při rovnosti hlasu každého člena pracovní skupiny), k odborné shodě došlo statistickým vyhodnocením tohoto bodovacího systému.

Současně je SWOT analýza východiskovým materiálem pro tvorbu jednotlivých cílů a podcílů krajského plánu.

SWOT analýza Olomouckého kraje

PRIMÁRNÍ PREVENCE

S – silné stránky	W – slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Existence školských poradenských pracovišť. ▪ Fungující systém spolupráce škol, PPP a SPC OK a Olomouckého kraje (zejména s důrazem na metodické vedení a kontinuální vzdělávání). ▪ Aktivní zapojení pedagogů a metodiků prevence v Olomouckém kraji do aktivit a programů primární prevence a zvyšující se úroveň systematicky realizované primární prevence na ZŠ a SŠ. ▪ Funkční systém primární prevence v systému veřejné správy, existence legislativy a příslušných metodik. ▪ Stabilní síť nestátních neziskových organizací realizujících primární prevenci v Olomouckém kraji. ▪ Efektivní krajský systém vzdělávání pedagogů v primární prevenci a vzrůstající počet školních metodiků prevence s ukončeným 250-hodinovým specializačním studiem. ▪ Cílené financování primární prevence ze strany MŠMT ČR i Olomouckého kraje. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nerealizované systémové opatření snížení přímé vyučovací povinnosti pro školní metodiky prevence. ▪ Nedostatek financí na primární prevenci z rozpočtu Olomouckého kraje v porovnání s dotacemi ze státního rozpočtu, budoucí nejistota ve financování školských poradenských pracovišť. ▪ Nedostatečná koordinace jednotlivých personálních složek primární prevence na školách (ředitel – školní metodik prevence – třídní učitel). ▪ Vybrané rizikové projevy chování u žáků se zvyšující se tendencí: kouření cigaret i marihuany, záškoláctví a kyberšikana. ▪ Nedostatečný počet certifikovaných programů primární prevence a dosud přetrvávající nekvalita některých externích programů primární prevence nabízených školám. ▪ Systém výkaznictví není na školách ani zdaleka plošně využíván a nedostatečná je i míra evaluace preventivních programů. ▪ Problém v zajištění pravidelných třídnických hodin na školách.
O – příležitosti	T – hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Systémové financování školských poradenských pracovišť. ▪ Zvýšení efektivity výkonu primární prevence a realizace jejích programů na školách, zejména s dopadem na širší zapojení žáků a minimalizaci jejího čistě formálního výkonu. ▪ Vyšší financování primární prevence z rozpočtu Olomouckého kraje. ▪ Maximální podpora realizace třídnických hodin na školách s přesahem do primární prevence. ▪ Prostřednictvím efektivního využívání systému výkaznictví zjednodušit a snížit administrativní zátěž školních metodiků prevence. ▪ Efektivnější spolupráce mezi školou, OSPOD a NNO. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Další neúspěšná realizace systémového opatření snížení přímé vyučovací povinnosti pro školní metodiky prevence. ▪ Stagnace či snížení rozpočtu na primární prevenci ze strany státního či krajského rozpočtu. ▪ Nejistota a nekonceptnost financování školských poradenských pracovišť, v důsledku toho možný zánik vytvořených a praxi fungujících pozic. ▪ Přetrvávající nedostatečná podpora práce školních metodiků prevence (zejména ze strany vedení škol) pro efektivní výkon primární prevence. ▪ Přetrvávající uzavřenost škol v problematice primární prevence, kontakt odborných institucí až v případě, že je intervence nevyhnutelná či dokonce zpozdilá.

<ul style="list-style-type: none">▪ Zlepšení podmínek pro práci školních metodiků prevence (zejména ze strany vedení škol).	<ul style="list-style-type: none">▪ Přetrvávající nechuť pedagogů vzdělávat se v oblasti nových trendů souvisejících s efektivním výkonem primární prevence, tím vytváření rizika odborné stagnace či propadu úrovně primární prevence na školách.▪ Snižování významu dopadu a efektivity realizace primární prevence na školách.
---	--

3. Priority a cíle krajského plánu na léta 2019 - 2022

Níže uvedené priority a cíle představují při znalosti východisek a výše uvedené SWOT analýzy širší pojetí střednědobých cílů v oblasti realizace krajské politiky výkonu primární prevence rizikového chování.

V tomto smyslu nelze takto definované priority a cíle omezit pouze na stručnou charakteristiku řešení dílčích sociálně-deviantních či sociálně-patologických jevů.

Tuto problematiku je třeba bezpodmínečně chápat v delším časovém horizontu s tím, že je třeba v prioritách definovat tolik základních pilířů jednotlivých výkonů ve specializovaných oblastech, kolik je jich k zajištění tohoto systému s tím, že má vést k definovanému hlavnímu cíli, třeba. A to i s ohledem na potřeby a služby vznikající ad-hoc.

V tomto smyslu jsou pak níže uvedené priority a cíle smysluplné, použitelné a empiricky i kvantitativně měřitelné, samozřejmě s ohledem na rychle se měnící trendy v primární prevenci rizikového chování.

Základní rozdělení priorit Olomouckého kraje v oblasti výkonu primární prevence rizikového chování směřuje do specializací jednotlivých cílů s jejich následnou strukturalizací.

Definice konkrétních cílů a podcílů krajského plánu:

Stabilizace

CÍL: Udržet stabilní systém veřejnoprávního výkonu primární prevence v Olomouckém kraji, síť služeb a organizací podílejících se na primární prevenci a zajistit zvýšení efektivity realizace primární prevence na školách.

1. podcíl:

Udržet stabilní systém primární prevence ve veřejné správě Olomouckého kraje s důrazem na vzájemnou spolupráci Olomouckého kraje, Pedagogicko-psychologické poradny a Speciálně pedagogického centra Olomouckého kraje a škol v působnosti Olomouckého kraje.

2. podcíl:

Udržet stabilní síť nestátních neziskových organizací realizujících primární prevenci v Olomouckém kraji.

3. podcíl:

Zajistit zvýšení efektivity realizace primární prevence ve školách, zejména s ohledem na minimalizaci jejího čistě formálního výkonu, s vyšším zapojením žáků do primární prevence, především s důrazem na afektivní (postojovou) rovinu. V práci se žáky směřovat od znalostí k dovednostem a postojům.

Koordinace a financování

CÍL: V rámci koordinačních aktivit dosáhnout zvýšení podpory práce školních metodiků prevence, funkčnosti školních poradenských pracovišť, realizace třídnických hodin na školách a navýšení finančního krytí primární prevence ze strany Olomouckého kraje.

1. podcíl:

Realizovat informační kampaň směrem k ředitelům škol s cílem podpory pozice školního metodika prevence, lepší koordinace a funkčnosti školního poradenského pracoviště a efektivity spolupráce s třídními učiteli a dalšími pedagogy.

2. podcíl:

Realizovat informační kampaň směrem k ředitelům škol s cílem podpory realizace třídnických hodin na školách.

3. podcíl:

Iniciovat širší spolupráci s realizátory prevence z jiných resortů, zejména s Policí ČR, OSPOD a NNO.

4. podcíl:

Zajistit vyšší objem finančních prostředků na primární prevenci z rozpočtu Olomouckého kraje.

Vzdělávání

CÍL: Udržet systém průběžného vzdělávání pedagogů v tématech primární prevence, každoroční realizaci Krajské konference primární prevence a zajistit informovanost škol o nabídce vzdělávání v primární prevenci. Cíleně podporovat vzdělávání školních metodiků prevence ve specializačním 250-hodinovém studiu.

1. podcíl:

Udržet systém průběžného vzdělávání pedagogů s cílem zvýšit jejich kompetence pro realizaci primární prevence na školách s důrazem na práci třídního učitele, realizaci třídnických hodin a realizaci primární prevence v rámci školního vzdělávacího programu zaměřené na rozvoj životních dovedností a pozitivních postojů žáků.

2. podcíl:

Udržet tradici každoročně pořádané Krajské konference primární prevence.

3. podcíl:

Zajistit nabídku vzdělávání v primární prevenci cílenou na ředitele škol, zejména s důrazem na zajištění podmínek k výkonu primární prevence na školách, včetně plnění zákonného rámce vzdělávání (např. 250-hodinové specializační studium pro školní metodiky prevence).

4. podcíl:

Zajistit informační nabídku vzdělávacích aktivit pro pedagogy a ředitele škol v oblasti primární prevence.

Evaluace

CÍL: Vést školní metodiky prevence k včasnému zachycení rizikového chování žáků a studentů a následné intervenci, podporovat využití systému výkaznictví a zaměřit se na vybrané rizikové projevy chování žáků.

1. podcíl:

Podporovat na školách využití systému výkaznictví jakožto efektivního evaluačního nástroje.

2. podcíl:

Metodicky vést školní metodiky prevence k včasnému zachycení a následné intervenci v oblasti rizikového chování žáků na školách.

3. podcíl:

Metodicky vést školní metodiky prevence ke tvorbě preventivních plánů školy na základě evaluace a analýzy výskytu rizikového chování s důrazem zejména na prevenci kouření cigaret a marihuany, záškoláctví, projevů agresivity a netolerance a rizikového chování v kyberprostoru.

4. Koordinace primární prevence

Koordinace primární prevence rizikových projevů chování v Olomouckém kraji je garantována resortem školství.

Je vykonávána jak v přenesené působnosti (v linii výkonu státní správy), tak i v samostatné působnosti (z hlediska samosprávy kraje) a probíhá jak na **horizontální**, tak na **vertikální** úrovni.

- 1. Horizontální úroveň** představuje meziresortní koordinaci primární prevence rizikových projevů chování, dále spolupráci všech zainteresovaných složek a současně spolupráci jednotlivých úrovní vycházejících z vertikálního pojetí jejího výkonu.
- 2. Na vertikální úrovni** je primární prevence rizikového chování vykonávána v souladu s metodickou (nikoliv subordinační) hierarchií posloupností pozic:
 - krajské (krajský školský koordinátor primární prevence).
 - oblastní (oblastní metodici prevence, v Olomouckém kraji jde o pracovníky Pedagogické psychologické poradny a Speciálně pedagogického centra Olomouckého kraje – PPP a SPC OK).
 - školní (školní metodici prevence na jednotlivých školách).

Olomoucký kraj primární prevenci rizikových projevů chování z krajského institucionálního hlediska zajišťuje prostřednictvím krajského úřadu. Ten plní zejména následující úkoly:

- zpracování krajské strategie primární prevence resortu školství (potažmo spoluautorství krajské protidrogové prevence).
- zpracování a začlenění tematiky primární prevence do dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy; v obdobném ranku i zpracování příslušných výročních zpráv.
- spolupráce s MŠMT ČR v oblasti výkonu přenesené působnosti.
- koordinace činností oblastních metodiků prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje i školních metodiků prevence.
- spolupráce s dalšími koordinátory, orgány kraje i pracovními skupinami v této oblasti.
- koordinace financování primární prevence v přenesené působnosti (účelové dotace MŠMT, oponentské posudky, účast na komisích) i v samostatné působnosti (z rozpočtu kraje).
- koordinace naplňování státní i krajské politiky ve výkonu primární prevence.
- plní úkoly spojené s informačním přenosem.

Krajský školský koordinátor spolupracuje s protidrogovým koordinátorem kraje (odbor zdravotnictví), krajským manažerem prevence kriminality (odbor sociálních věcí), krajským romským koordinátorem (odbor sociálních věcí), se zástupcem regionálního pracoviště probační a mediační služby, krajským metodikem sociální prevence a zástupcem Krajského ředitelství policie ČR (preventivně-informační skupina), se zástupcem MPSV v oblasti síťování služeb. Tito odborníci tvoří uzavřenou Pracovní skupinu prevence, která koordinuje mimo jiné ve vybraných faktorech i oblast primární prevence rizikového chování, přičemž jednání této skupiny probíhá minimálně 4x ročně.

Na úrovni Olomouckého kraje je primární prevenci rizikového chování věnována pozornost i v poradních orgánech kraje. Koncepčními a finančními souvislostmi primární prevence se zabývá Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí Rady Olomouckého kraje (založena ze samosprávné iniciativy Olomouckého kraje), která jedná minimálně 5x ročně a kde krajský školský koordinátor primární prevence působí jako stálý host a konzultant komise.

Nad rámec krajských struktur probíhá rovněž spolupráce s Policií ČR, úsekem prevence Krajského hasičského záchranného sboru a se Zdravotním ústavem v Olomouci.

Za zmínku pro úplnost stojí i skutečnost, že primární prevence rizikových projevů chování je koordinována i na úrovni horizontální mezikrajské spolupráce (nejčastějšími hlavními partnery jsou Moravskoslezský, Jihomoravský a Zlínský kraj).

Mimo krajské institucionální úrovně má velmi významný koordinační rozměr výkon primární prevence zajišťovaný oblastními metodiky prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje a následně i školními metodiky prevence. Rovněž v rámci těchto struktur jsou pořádána pravidelné porady či tematická setkání:

- 1x ročně Krajská konference primární prevence, kterou organizuje PPP a SPC Olomouckého kraje a financuje Olomoucký kraj (jde o velmi významnou a přínosnou akci s účastí cca 150 ředitelů škol a metodiků primární prevence).
- s oblastními metodiky prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (cca 2x až 3x ročně).
- porady školních metodiků prevence jsou zajišťovány oblastními metodiky prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (cca 2x ročně, nad rámec toho ještě 1x – 3x ročně tematické pracovní skupiny zaměřené na aktuální požadavky praxe).
- rovněž 1x za 2 roky Konference primární prevence rizikového chování ve spolupráci s Katedrou psychologie FF UP a Konference pro výchovné poradce a metodiky prevence.
- kontinuálně pak probíhá spolupráce na projektech zaměřených na vzdělávání pedagogů, třídních učitelů, školních metodiků prevence, výchovných poradců a školních psychologů v oblasti primární prevence.

5. Síť služeb

Síť služeb směřující k efektivnímu zajištění primární prevence rizikových projevů chování je v Olomouckém kraji na velmi dobré úrovni a dlouhodobě je stabilizovaná.

Mezi základní poskytovatele služeb patří zejména:

- Školy a školská zařízení.
- Pedagogicko-psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum Olomouckého kraje.
- Olomoucký kraj.
- Univerzita Palackého v Olomouci.
- Nestátní neziskové organizace.

Školy a školská zařízení se na primární prevenci rizikových projevů chování podílejí především realizací svých preventivních programů, v souladu s platnou legislativou a koncepčními a strategickými dokumenty na úrovni státní správy a samosprávy. Úroveň programů jde globálně rok od roku nahoru, školské subjekty Olomouckého kraje patří i v celorepublikovém srovnání k nejúspěšnějším v oblasti získávání grantů a dotací.

Pedagogicko-psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum Olomouckého kraje představuje v přímém výkonu primární prevence nejvýznamnější oporu primárně preventivního systému v Olomouckém kraji. Sdružuje celkem 5 detašovaných pracovišť v jednotlivých okresech kraje, přičemž na každém pracovišti působí oblastní metodik prevence. Jeho činnost představuje zásadní pilíř celého systému, v konkrétním vyjádření jde o hlavní spojník mezi zajištěním primární prevence rizikových projevů chování ve veřejné správě a na institucionální úrovni a mezi jejím výkonem ve školách a školských zařízeních, především s dopadem na děti, žáky a studenty. Činnost těchto specialistů významným způsobem přispívá ke každodennímu řešení této problematiky.

Olomoucký kraj poskytuje služby na institucionální úrovni ve veřejnoprávním rozměru, detailní specifikace těchto struktur byla provedena v předchozí kapitole věnované koordinaci.

Univerzita Palackého v Olomouci je druhou nejstarší univerzitou v zemi a problematika řešení primární prevence rizikových projevů chování nalézá na její filozofické, pedagogické a cyrilometodějské teologické fakultě trvalé místo. Na prvně jmenovaném pracovišti jde zejména o katedru psychologie, která nejčastěji ve spolupráci s PPP a SPC Olomouckého kraje pořádá konference věnované tomuto tématu, řeší i dílčí samostatné projekty. Rovněž vybraní pracovníci katedry jsou vysoce kvalifikovanými odborníky a konzultanty pro školský terén. Fakulta pedagogická se podílí na vzdělávání budoucích učitelů a jako jedna z prvních zavedla povinnou výuku problematiky sociálně deviantního a sociálně patologického chování do pregraduálního i kombinovaného studia. Aktuálně v této oblasti stejným způsobem přispívá i cíleným vzděláváním v oblasti projektování (zejména s ohledem na tvorbu kurikula). V projektové činnosti je řadu let nabízen školám vysoce odborně hodnocený program zaměřený na prevenci kyberšikany a rizikových projevů chování pramenících s používáním internetu a multimédií (e-bezpečí), který získal certifikaci MŠMT ČR. Nelze opomenout ani každoroční nabídku univerzity na vzdělávání školních metodiků prevence v rámci specializačního „studia 250“. Cyrilometodějská fakulta pak řeší nejčastěji ve vztahu k primární prevenci problematiku začlenění sociální pedagogiky do systému.

Nestátní neziskové organizace tvoří zcela svébytný a rovněž velmi významný pilíř primární prevence rizikových projevů chování, metodicky nezávislý na resortu školství. Tyto organizace nabízejí cílené programy primární prevence, přičemž co do svého rozsahu se neomezují pouze na děti a mládež (případně jejich rodiče), ale zahrnují i zbytek veřejnosti. Školy a školská zařízení využívají jejich služeb nejčastěji v oblastech, které nejsou již schopny saturovat vlastní činností. Specificky se nejčastěji orientují na selektivní a indikovanou primární prevenci. Jejich síť je v Olomouckém kraji stabilní, v každém okrese kraje působí minimálně jedna (někde i více) z těchto NNO. Jejich služby jsou na velmi dobré úrovni, každoročně se těmito organizacím daří uspět v dotačních řízeních MŠMT i v grantové politice kraje. Přehled nejvýznamnějších poskytovatelů služeb z řad NNO v jednotlivých okresech:

Jeseník:

- AZ Help Vidnava (okres Jeseník)

Olomouc:

- P-centrum Olomouc (certifikovaná služba)
- Sdružení D (aktuálně v řízení o udělení certifikace)

Prostějov:

- Nízkoprahový klub Prostějov (samostatné pracoviště Sdružení Podané ruce)
- Kontaktní centrum Želva (samostatné pracoviště Sdružení Podané ruce)

Přerov:

- Kappa-Help Přerov (certifikovaná služba)

Šumperk:

- Pontis Šumperk

Samostatné odvětví, které je třeba v závěru prezentace sítě služeb rovněž zmínit, tvoří **vzdělávání v primární prevenci**. Nabídka akreditovaných vzdělávacích programů je v Olomouckém kraji na dostatečné úrovni, svědčí o tom mimo jiné fakt, že např. vzdělávací kurzy specializačního studia pro školní metodiky prevence v povinném 250-hodinovém rozsahu je velmi často využívána i pedagogy ze sousedních krajů. Výše uvedené vzdělávání v současnosti nabízí tyto subjekty v kraji:

- Univerzita Palackého v Olomouci (každý druhý rok)
- Nestátní nezisková organizace P-centrum Olomouc.
- Nestátní nezisková organizace Kappa-Help Přerov.
- Nestátní nezisková organizace AZ Help – sídlo Vidnava (okres Jeseník).
- Akreditaci na toto vzdělávání vlastní i PPP a SPC Olomouckého kraje.

6. Dokumenty a aktivity kraje

Olomoucký kraj začleňuje primární prevenci rizikového chování do strategických i koncepčních materiálů. Tato skutečnost je buďto dána legislativním požadavkem, nebo je vyjádřením krajské politiky v této oblasti.

V samostatné působnosti Olomoucký kraj rovněž participuje ve spolupráci s ostatními subjekty na aktivitách, které přispívají k řešení primární prevence.

6.1. Dokumenty kraje

Problematika primární prevence rizikových projevů chování je na úrovni Olomouckého kraje aktuálně obsažena ve dvou níže uvedených materiálech.

- **Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na léta 2019 – 2022** je komplexně pojatým strategickým dokumentem především pro oblast protidrogové politiky (materiál je vždy ve dvouletých cyklech konkretizován příslušným Akčním plánem).
- **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje**, vždy na příslušné období (čtyřleté s dvouletou aktualizací), je koncepčním materiálem, jenž specifikuje podstatu výkonu primární prevence rizikového chování v resortu školství. V konkrétním uchopení představuje střednědobé návrhy a záměry v této problematice, doplněné rovněž o parametry a ukazatele ke sledování dosaženého stavu.

Nad rámec výše uvedených dokumentů je primární prevence rizikového chování v dílčích faktorech obsažena i ve strategii úzce související specializace. Jde o materiál:

- **Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje** (aktuálně na období 2017 - 2021).

6.2. Aktivity kraje

Olomoucký kraj, jehož těžiště je především v institucionálním výkonu primární prevence rizikového chování, dílčím způsobem participuje i na vybraných aktivitách směřujících k řešení této problematiky.

Jde zejména o účast zástupců Olomouckého kraje na různých konferencích (ponejvíce organizovaných Univerzitou Palackého v Olomouci, často ve spolupráci s PPP a SPC Olomouckého kraje), workshopech a vzdělávacích akcích (v tomto případě v úloze lektorů) a na akcích v rámci horizontální spolupráce mezi jednotlivými kraji a MŠMT ČR (viz kapitola 4).

7. Financování služeb primární prevence

Primární prevence rizikového chování je v Olomouckém kraji financována jak v přenesené působnosti, tak v samostatné působnosti.

7.1. Přenesená působnost

V přenesené působnosti v letech 2016 – 2018 směřovaly do primární prevence rizikového chování v kraji finanční prostředky z účelových státních dotací z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT) a z Ministerstva vnitra ČR (MV), v tomto případě účelově pouze na primární prevenci kriminality, a to dle rozpisu uvedeném v následující tabulce:

Ministerstvo	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Celkem (Kč)
MŠMT ČR	1 450 645,-	1 861 318,-	2 986 053,-	6 298 016,-
MV ČR	872 000,-	634 000,-	530 850,-	2 036 580,-

7.2. Samostatná působnost

V samostatné působnosti (z rozpočtu Olomouckého kraje) v letech 2016 – 2018 směřovaly do primární prevence rizikového chování finanční prostředky z níže uvedených zdrojů:

- z rozpočtu odboru školství a mládeže krajského úřadu – primární prevence.
- z „Dotační programu pro sociální oblast“ v rámci něhož je vyhlášen dotační titul „Podpora prevence kriminality“

Finanční zdroj	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Celkem
Rozpočet odboru školství a mládeže krajského úřadu – primární prevence	200 000,-	200 000,-	200 000,-	600 000,-
Dotační program pro sociální oblast- v dotačním titulu Podpora prevence kriminality	Nebyl ještě program založen	290 000,-	334 000,-	624 000,-
Specifická selektivní a indikovaná primární prevence	Nebyl ještě program založen	Nebyl ještě program založen	200 000,-	200 000,-
Celkem za Olomoucký kraj	200 000,-	490 000,-	734 000,-	1 424 000,-

8. Autorizace a proces schvalování krajského plánu

Krajský plán byl vytvořen z podnětu MŠMT ČR. Mimo jiné po potřeby dotační politiky MŠMT ČR v oblasti podpory primární prevence rizikových projevů chování, ovšem zejména z hlediska zajištění tvorby dokumentu strategie primární prevence v Olomouckém kraji v návaznosti na obdobnou národní strategii MŠMT ČR. Struktura krajského plánu i konkrétní údaje v něm obsažené vychází z pokynu MŠMT ČR jeho tvorbu.

8.1. Autor krajského plánu

PhDr. Ladislav Spurný,
pracovník Odboru školství a mládeže Krajského úřadu Olomouckého kraje pro protidrogovou prevenci a prevenci sociálně patologických jevů.

8.2. Spolupracující

Členové pracovní skupiny pro primární prevenci (mimo autora krajského plánu) za účelem tvorby výše uvedené SWOT analýzy, jmenovitě v abecedním pořadí příjmení:

- Mgr. Alena Hlochová, krajská kurátorka mládeže, Odbor sociálních věcí Krajského úřadu Olomouckého kraje
- Mgr. Silvie Houšťavová, vedoucí detašovaného pracoviště Přerov PPP a SPC Olomouckého kraje.
- Mgr. Radek Hrubý, školní metodik prevence na Střední škole polygrafické v Olomouci.
- Mgr. Martin Kupka, PhD., oblastní metodik primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Jeseník).
- Bc. Tomáš Lakota, pracovník sekce primární prevence, Kappa-Help Přerov
- Bc. Zdeňka Mannová, krajská síťářka služeb, MPSV ČR.
- Mgr. Irena Oršulíková, oblastní metodička primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Přerov).
- Mgr. Michal Poláček, krajský manažer prevence kriminality, Odbor sociálních věcí Krajského úřadu Olomouckého kraje.
- Mgr. Hana Prejdová, oblastní metodička primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Šumperk).
- Mgr. Vlasta Recová, oblastní metodička primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Prostějov).
- Mgr. Markéta Rodryčová, vedoucí sekce primární prevence, P-centrum Olomouc.
- Mgr. Eva Staňková, školní metodička prevence na Střední škole sociální péče a služeb v Zábřehu.
- Mgr. Zuzana Starostová, krajská protidrogová koordinátorka, Odbor zdravotnictví Krajského úřadu Olomouckého kraje.
- Mgr. Barbora Skoupilová, pracovnice probační a mediační služby.
- Mgr. Pavla Ševčíková, oblastní metodička primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Olomouc).

8.3. Proces schvalování

Krajský plán schválila dne 26. 11. 2018 na své schůzi usnesením č. UR/54/60/2018 schválila Rada Olomouckého kraje.

Závěr

Krajský plán bude poskytnut k dispozici MŠMT ČR, a to jak v písemné, tak i elektronické podobě.

S krajským plánem bude seznámena školská a odborná veřejnost v Olomouckém kraji, přičemž programy prevence jednotlivých škol i školských zařízení a nestátních neziskových organizací (pakliže se NNO ucházejí o finanční podporu ve veřejné správě) musejí být v souladu s tímto krajským plánem.

Krajský plán bude kdykoliv k dispozici na vyžádání na Odboru školství a mládeže Krajského úřadu Olomouckého kraje u krajského koordinátora primární prevence: PhDr. Ladislava Spurného (tel.: 585 508 545, mail: l.spurny@olkraj.cz).

Krajský plán bude zveřejněn v sekci školství a mládež na webových stránkách Olomouckého kraje: www.olkraj.cz